

"Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди" : збірник наукових праць. – Переяслав-Хмельницький, 2013. – Вип. 28. – Том II. – С. 170-177

7. Хорошавина С.Г. Концепции современного естествознания. Курс лекций / [Учебн. пособие] С.Г. Хорошавина – Ростов н/Д: "Феникс", 2003. – 480с.
8. Шарко В.Д. Методична підготовка вчителя фізики в умовах неперервної освіти. Монографія. (Текст) / В.Д. Шарко // – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – 400с.

Борисенко Н.М.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ПРИРОДОВЕЧЕСКОГО КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕРЕЖДЕНИЙ

Автор рассматривает содержание, структуру и условия формирования такой характеристики будущего воспитателя как естественнонаучная компетентность. Определяются необходимые дидактические условия и основные требования относительно обеспечения развития естественнонаучной компетентности.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, естественнонаучная компетентность будущего воспитателя, структура естественнонаучной компетентности.

Borisenko N.M.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF NATURAL COMPETENCE OF EDUCATORS KINDERGARDENS

Pedagogical terms of forming of competence of natural scientist of future educator of preschool establishment .

The analysis of maintenance of concept "competence of natural scientist" comes in the article true, the terms of forming and development of competence of natural scientist of future educators of preschool establishment are determined. Genesis of didactics terms is analysed on the basis of general didactics principles and theory of competence of natural scientist.

Key words: professional competence, competence of natural scientist of future educator, structure of competence of natural scientist.

УДК 371.32+81'243

Валуєва І.В.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

У статті розглядаються питання фахової підготовки студентів – майбутніх спеціалістів дошкільних навчальних закладів та початкової освіти на заняттях англійської мови під час навчання читання.

Ключові слова: навчання, гра, метод, діяльність, формування, лексичний матеріал.

Початкова та дошкільна ланки є специфічними ланками іншомовної освіти. На сьогодні дошкільне навчання дітей англійської мови вийшло за межі експериментального навчання і набуває широкого розповсюдження. У родинах проводиться індивідуальне навчання, створено групи у багатьох дошкільних закладах та для учнів перших класів загальноосвітніх шкіл, а також у сфері освітніх послуг. Навчання дітей - дошкільників – це особливий вид освітньої діяльності. У процесі навчання мова виступає водночас предметом і засобом навчання. Під час навчання діти не вивчають складових частин мови, а одразу опановують її як засіб спілкування. Доведено, що при умовах правильного раннього навчання з методичної та лінгвістичної точки зору, процес інтелектуального розвитку дітей стає пришвидшеним, сприяє засвоєнню іншомовного мінімуму навчального матеріалу та створює позитивні передумови підготовки дитини до навчання англійської мови у школі.

Саме в цьому полягає наступність і перспективність дошкільної та початкової освіти. Змістовність навчального процесу з англійської мови враховує не тільки забезпечення наступності дошкільного та раннього шкільного англійського навчання, а й мотивації змісту та характеру спілкування дітей старшого дошкільного віку.

Мета статті полягає в обґрунтуванні факторів успішності формування методичної компетентності в іншомовному читанні майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти.

Для досягнення визначеної мети необхідно вирішити такі завдання:

- визначити зміст поняття "методична компетентність" учителя раннього етапу навчання;

- дослідити особливості формування методичної компетентності майбутнього вчителя англійської мови під час навчання читання.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю розглянути основні аспекти формування методичної компетенції майбутніх фахівців англійської мови дошкільної та початкової ланок освіти.

Теоретичну основу дослідження становлять: лінгводидактичні концепції навчання англійської мови в ДНЗ - А.М.Богущ, Г.І.Вороніна, О.О.Леонт'єв, З.М.Нікітенко, В.М.Плахотник, Т.К.Полонська, О.В.Роман, Т.М.Шкваріна, Г.Ф.Яцківська; лінгвокультурознавчі концепції навчання англійської мови – І.Бім, Є.Верещагін, В.Костомаров, Г. Китайгородська, Є. Пассов, Г. Томахін, Н. Шумарова; теорії педагогічної діяльності – Н.Кузьміна, М.Євтух, В.Сластьонін; теорії формування комунікативної особистості педагога та її професійно-педагогічного становлення – О. Бодальов, В.Бондар, П.Гусак, А. Капська, А.Маркова, О.Мороз.

Необхідність розгляду проблеми навчання читання іноземною мовою в початковій школі продиктована сучасною тенденцією залучення молодших школярів до вивчення англійської мови. Ця тенденція, зокрема, відображена в концепції підготовки спеціаліста з правом викладання іноземної мови дітям раннього віку, розробленій Г.В.Роговою та Т.Є.Сахаровою [2, с.78-82].

Учитель англійської мови початкової школи покликаний вирішувати завдання, пов'язані з мотивацією вивчення молодшими школярами англійської мови, комунікацією англійською мовою, розвитком психічних пізнавальних процесів та емоційно-вольових якостей особистості учня, формуванням навчальної діяльності в оволодінні англійською мовою (АМ). Для вирішення цих завдань учителю необхідні базові знання та вміння про англійську мову і методику її навчання.

Мотивацією щодо вивчення англійської мови служить професійна потреба студента стати висококваліфікованим фахівцем з умінням спілкуватися іноземною мовою та здобувати інформацію з новітньої англійської літератури за фахом. Тому однією з особливостей оволодіння АМ у вищих навчальних закладах (ВНЗ) є його професійно орієнтований характер [1, с.165].

Навчання читання припускає виконання студентами системи навчальних дій, що поступово ускладнюються, завдяки чому здійснюється перехід від недиференційованого до диференційованого читання, а від нього до читання з різними задачами. У залежності від характеру задач, що розв'язуються у конкретній навчальній ситуації, розрізняють ознайомлювальне, переглядове і вивчаюче (поглиблене) читання. Професійна спрямованість у навчанні читання виражається головним чином у тематичній орієнтації текстів на спеціальність студентів, а також у послідовному (поетапному) розширенні області використання студентами отриманої при читанні інформації зі своєї спеціальності.

Актуальність дослідження. Актуальність проблеми формування методичної компетенції майбутніх учителів англійської мови (АМ) початкової школи зумовлюється низкою чинників. Розбудова української державності, орієнтація на євроінтеграцію висувають перед вітчизняною системою освіти вільне володіння громадянами АМ, що зумовлює обов'язкове її вивчення з другого класу згідно з чинною Програмою для загальноосвітніх навчальних закладів і відповідно вагомість професійної, в тому числі

методичної, підготовки вчителів АМ початкової школи. Професійна компетентність вчителя, яка включає й методичну компетентність, слугує вагомою передумовою успішного оволодіння англійською мовою молодшими школярами. Проте чинна система методичної підготовки майбутніх учителів АМ до останнього часу була зорієнтована на основну школу (5-9 класи). Водночас інтеграція України до європейської спільноти, приєднання вітчизняної системи вищої освіти до Болонської декларації, орієнтація на загальноєвропейські рекомендації та вимоги з мовної освіти передбачають структурне реформування вищої освіти, модернізацію освітніх програм, відповідні інституційні перетворення у ВНЗ.

Для досягнення поставленої мети вимагалось вирішити наступні завдання: 1) вивчити особливості формування методичної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови дошкільної та початкової ланок освіти; 2) визначити зміст поняття "методична компетентність" вчителя дошкільної та початкової ланок освіти; 3) розкрити роль методичної компетенції вчителів англійської мови під час навчання читанню.

Отже, соціальне замовлення дошкільної та початкової ланок іншомовної освіти на вчителів АМ та потреба в наукових дослідженнях теорії і практики формування методичної компетенції вчителя АМ в аспекті загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти обумовлюють актуальність і доцільність дослідження проблеми формування у студентів – майбутніх учителів АМ дошкільної та початкової ланок освіти – методичної компетентності.

Методична компетентність учителя АМ є сукупністю його методичних знань, навичок і вмінь та індивідуальних, суб'єктивних й особистісних якостей, яка функціонує як здатність проектувати, адаптувати, організовувати, вмотивувати, досліджувати й контролювати навчальний, пізнавальний, виховний і розвивальний аспекти іншомовної освіти дітей у класній і позакласній роботі з АМ, а також спілкуватися з учнями [1, с.93-95].

Загальновідомо, що важливість методичної підготовки для подальшої роботи майбутнього вчителя англійської мови підкреслюється багатьма авторами. Так, наприклад, Т.Ю.Тамбовкіна визначає методичну компетентність вчителя іноземної мови як уміння планувати педагогічну діяльність, уміння адекватно використовувати широкий спектр методичних прийомів стосовно віку учнів і поставлених цілей навчання, вміння орієнтуватися в сучасній методичній літературі, здійснюючи відповідно до умов вибір посібників та інших засобів навчання, готовність і бажання підвищувати свій професійний рівень [5, с.63].

Методичну компетентність вчителя англійської мови дошкільної та початкової ланок освіти під час навчання читанню доцільно визначати як сукупність його знань, навичок, умінь і здібностей щодо формування в учнів, зокрема молодшого шкільного віку, кожного виду іншомовної комунікативної компетентності як на уроках, так і в позакласній роботі з англійської мови.

Читання – це процес розуміння написаного або друкованого тексту з метою отримання інформації та/або інтелектуального/емоційного задоволення на основі нових ідей, думок, вражень, емоцій тощо, "вичерпаних" зі змісту прочитаного тексту та "присвоєних" шляхом їх перекодування в індивідуальні особистісні смисли [3, с.187-205].

Мета початкового етапу – забезпечити вільне читання мовою, що вивчається, оригінальних автентичних текстів невисокого рівня змістовної та мовної складності, написаних з використанням обмеженого, але дуже ретельно дібраного мовного та мовленнєвого матеріалу. З точки зору рівнів володіння мовленням, наведених в Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти, така мета означає, що студенти повинні до кінця етапу стати незалежними користувачами в плані читання.

Основний етап продовжується не більше двох років (до кінця третього курсу навчання). Він може бути дещо коротшим, ніж для навчання говоріння або аудіювання. Мета етапу – зняти всі обмеження з точки зору мовної та мовленнєвої складності оригінальних автентичних текстів, що читаються. Не виключаються навіть професійні та спеціальні тексти, які не мають прямого відношення до професії майбутнього випускника. Що стосується професійних та спеціальних текстів, які мають пряме відношення до цієї професії, то

саме на основному етапі студенти повинні оволодіти вміннями вільного їх читання з повним розумінням. Можна стверджувати, що на цьому етапі (як і на просунутому) такі тексти повинні скласти дуже значну частину навчальних матеріалів. Це забезпечує професійну орієнтованість розвитку компетенції в читанні.

З точки зору рівнів володіння мовленням, наведених в Загальноєвропейських Рекомендаціях, все сказане вище означає, що студенти повинні до кінця основного етапу стати досвідченими користувачами в плані читання мовою. Просунутий етап продовжується до кінця навчання – не менше двох років. Мета даного етапу – остаточне удосконалення, "шліфування" мовленнєвої компетенції в читанні за рахунок максимального розширення можливостей читання найскладніших текстів з точки зору використаного в них мовного та мовленнєвого матеріалу. Згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями це вимагає, щоб студенти продовжили розвиток своїх вмінь досвідчених користувачів в плані читання та вийшли на найвищий рівень таких користувачів [4, с.245].

Отже, майбутнім вчителям необхідно досягти певного рівня у розвитку мовленнєвої компетентності в читанні. Велику роль серед набутих умінь вчителя відіграють уміння користуватися потенційним словником. Студенти повинні навчитися вільно та в різних режимах читати тексти, які необхідні для успішного проведення практичних занять з іноземної мови та удосконалювати методичну компетентність.

Перспективи подальшої наукової роботи в цьому аспекті є вдосконалення методики формування методичної компетентності майбутніх фахівців під час навчання іншомовного читання, звертання особливої уваги на підготовку системи методичних діянь, орієнтованих на формування інтегральної особистості якості в майбутніх учителів англійської мови в процесі професійної підготовки. Матеріали цієї роботи можуть бути використані викладачами як педагогічних вузів, так і установ системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, а також авторами підручників і методичних посібників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам: Пособие для учителя. – М.: АРКТИ, 2000. – 165 с.
2. Дронов В.В. Психологические и методические основы обучения иностранным языкам детей младшего возраста. // Иностранные языки в школе. – 1985. – №4. – С.93-95.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої. - К.: Ленвіт, 1999. - 320с.
4. Програма з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Колектив авт.: СЮ. Ніколаєва, М.І. Соловей (керівники), Ю.В. Головач та ін. – К.: Київ. держ. лінгв. ун-т та ін., 2001. – 245с.
5. Рогова Г.В., Сахарова Т.Е. Концепция подготовки специалиста с правом преподавания иностранного языка детям раннего возраста // Иностр.яз.в школе. – 1990. – №6. – С.78-82.
6. Тамбовкина Т.Ю. Развитие профессиональной автономии у будущих учителей иностранного языка с использованием метода проектов // Иностр. яз. в школе. – 2000. – № 5. – С.63.
7. Шкваріна Т. Англійська мова для дітей дошкільного віку: прогр., метод.реком.- К.: Шк. світ, 2008. – 112с.

Валуева И.В.

СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО И НАВЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматриваются аспекты профессиональной подготовки будущих специалистов дошкольного и начального образования на занятиях английского языка.

Ключевые слова: чтение, образование, профессиональная подготовка будущих специалистов дошкольного и начального образования на уроках английского языка.

*CONTEMPORARY ASPECTS OF THE PROFESSIONAL PREPARATION OF THE FUTURE
SPECIALISTS OF PRE-SCHOOL AND PRIMARY EDUCATION*

The article deals with the aspects of the students' professional preparation as the future specialists of pre-school and primary education during the English classes.

Key words: reading, education, professional preparation of students, future specialists, primary school, pre-school, English classes, competence, aspects.

УДК 371.13./15:373.3

Вінник Т.О.

***ПРОБЛЕМИ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ***

Стаття присвячена аналізу проблеми підготовки майбутніх вчителів початкових класів на засадах культурології. Розкривається педагогічна культура вчителя, гуманізація і гуманітаризація освіти, культурологічна підготовка вчителя початкових класів.

Ключові слова: культура, культурологічна підготовка вчителя початкових класів, гуманізація.

Урахування таких об'єктивних чинників, як гуманізація всіх сфер життя світової людської спільноти, процес полілогу світових та локальних культур, перехід до особистісно орієнтованої освіти вимагає нового, соціокультурного підходу до підготовки педагога, насамперед, вчителя початкових класів.

Техногенна цивілізація, досягнувши вражаючих досягнень в галузі науки і техніки, забезпечила значне відставання розвитку людських емоцій від розумового розвитку людини. Вичерпавши себе, вона зумовила необхідність переходу до іншого, нового шляху розвитку суспільства і цивілізації. Забезпечити цей шлях покликана культурологічна парадигма освіти, з її орієнтацією на особистість, чуттєве начало в людині, на розуміння найважливіших фактів соціального буття.

Це вимагає зміни пріоритетів, коли в центрі уваги стає особистість майбутнього педагога, його культура, професіоналізм, а знання та вміння, якими він володіє, перетворюються з самоцілі навчання в засіб його професійного розвитку і самовдосконалення. Основною метою сучасної освіти виступає підготовка не просто високопрофесійного фахівця в тій чи іншій галузі, а "людини культури", здатної і готової до мирного співіснування в суспільстві культурного і національного плюралізму, заснованому на гуманістичних демократичних цінностях, спілкуванню і співпраці з людьми різних національностей, рас, віросповідань і культур.

Метою нашої статті є визначення проблем культурологічної підготовки майбутнього вчителя початкових класів у сучасних умовах.

Досліджувана проблема передбачає звернення до праць з філософії, культурології, педагогіки, психології, оскільки вимагає інтегративного підходу, системних уявлень про людину як суб'єкта культури, про творчу сутність особистості, механізми та умови оволодіння культурою.

Філософське обґрунтування освіти як однієї зі складових культури відображено в працях Г.Батіщева, І.Беха, О.Долженко, І.Льїної та інші Питання виховання з позицій культури висвітлюються в працях С. Бондаревської, І.Зязюна, Н.Крилової, Н.Щуркової та інші.

Класики психологічної науки Л. Виготський, А.Лурія, С.Рубінштейн та інші дослідили залежність психічних властивостей індивіда від його соціокультурного оточення.